

TÉKA MA

A KOMAROM-ESZTERGOM MEGYEI KÖNYVTÁROSOK HÍRADÓJA

I. évf. 3. sz. 1990. december

KOMAROM-ESZTERGOM MEGYEI KÖNYVTÁRI NAPOK

1990. okt. 8-10.

Rendezvényünket igyekszünk egy-egy fontos témakör köré csoportosítani. Aligha kell bizonygatnunk, hogy az idei: a magyarság és a nemzetiségek kérdésköre igen csak aktuális.

Az első nap foglalkozott a tárgy "könyvtári vetületével". Kiss Gy. Csaba A magyarságkutatás helyzetéről tartott előadást. Utalt rá, hogy korábban magát a témát is nacionalizmusnak tekintették volna. 1968-69-től indult fokozatos változás, eleinte néprajzi, nyelv- és irodalomtudományi kutatásokkal. Az előrehaladást nehezítette, hogy a nemzet fogalmáról 200 éve folyó vita igazából ma sem jutott nyugvópontra. A Magyarságkutató Intézetnek először a kutatás határait kellett megállapítania. Tárgyukat kisebbségkutatásnak kellene nevezni, hiszen témájuk a külföldi magyarság helyzete 1918 után. A kezdetekkel szemben ma már interdiszciplináris kutatásokra törekcsenek.

Az intézetnek nehéz volt fölállnia, a szakembergárdát biztosítani. Az eltelt rövid idő komoly eredményeket hozott: megjelent 3 évkönyv és több egyéb kiadvány, kezdődik közös /magyar-horvát/ összehasonlító kutatás. Az előadó felhívta a figyelmet a határmenti területekre - ez ugyanis mindkét oldalon kissé "holtsáv". A tapasztalatok európai helyünk szempontjából is érdekesek, a munkának van perspektívája. Döntő kérdés, hogy mennyire tudunk együttműködni szomszédainkkal.

Kovács Ilona az OSZK hungarika-kutatásairól szólt. A lényeg a külföldi magyar, illetve magyar vonatkozású anyag gyűjtése, feldolgozása szerzők, nyelv és tartalom szerint. A munka állásáról adott tájékoztatást, a kialakuló adatbázisokat ismertette. Három ilyen épül: bibliográfiai, biográfiai és intézményi.

A bibliográfiai adatbázis teszi lehetővé különböző kiadványok szerkesztését. Erősen kell szelektálni. A külföldi periodikumok száma mintegy 2 000, ebből választották ki a legfontosabb 500-at, jelenleg 300 rendszeres figyelésére van kapacitásuk. A rendszer, számítógépes feldolgozásban a könyvtáraknak is rendelkezésre áll. 1990-től új kiadványok jelennek meg könyvekről, cikkekről - 3-5 évenként régiókra kumulálják.

A hungarika névkataszter külföldi magyarok adatait tartalmazza főleg 1880 óta. Nemcsak a publikálók adatait gyűjtik, hanem azokat is, akik az adott közösségek fenntartásához hozzájárulnak, /tanárok, papok, művészek, vezetők stb/.

Azt is számbaveszik, hol található a világon magyar anyag. Regisztrálják a testületeket és egyesületeket, ha sikerül róluk információt szerezni.

A második napon, Esztergomban Szarka László történész, az MTA Történettudományi Intézetének munkatársa tartott előadást. Témája a szlovákiai magyarság 70 éves múltja, a mai válságos helyzethez vezető út legfontosabb jelenségcsoportjai.

Kiindulásul rövid fogalom meghatározást kellett adnia, mivel a "felvidéki" jelző a szlovákok számára provokatív jelentéstartalmat hordoz. Hangsúlyozottan a történelmi Magyarország északi, kevert etnikumú területeit kell érteni rajta.

A trianoni békeszerződések utáni -, az odaáti magyarság előtt álló lehetőségek: az erős és tudatos asszimilációs sorsválasztás vagy az anyanemzeti egységesülés /revíziós törekvések, menekültek, áttelepülések /vagy a presztízsvetés /hiányzó művelt köznyelvi, réteg/ miatti kényszerű és törvényszerű felszívódás alternatívái voltak. Szarka László szólt a revízió melletti Országos Keresztényszociális Párt /Szölő Géza/, a Magyar Nemzeti Párt /Szentiványi József/ és a Trianont ugyancsak elítélő Csehszlovákiai Magyar Szociáldemokrata Párt tevékenységéről, utalt a baloldali értékeket képviselő Sarló mozgalomra és egyéb irányzatokra is. Röviden értékelte Esterházy János reálpolitikusi szerepét, majd rámutatott arra a tragédiára, amit a német külpolitika igényeinek megfelelő bécsi döntés és főként ennek következményei jelentettek a szlovákiai magyarságnak.

1945 után a hivatalos csehszlovák politikában: reszlovakizáció, kitelepítések, morális zsarolás különféle válfajai, az 50-es évek abszurditásai után ismételt újrakezdés, saját megszerveződése volt napirenden. Az újrakezdések, önszerveződési kísérletek és az asszimilációs politikával való szembesülés után elméletileg megfogalmazható történelmi tanulság: csak a magyar nemzet egységének megélése, a határok spiritualizálódása, az integrációs folyamatok felismerése, az odaáti többség minél mélyebb megismerése jelenthet némi távlatot Lépünk túl egymás szellemiségének nem ismerésén!

Ezt szolgálja a RÉGIÓ című kisebbségtudományi szemle tanulmányaiival, cikkeivel. Az elsőszámát Nagyfalusi Tibor ajánlotta a jelenlévők figyelmébe. Ezután Tóth László irodalomtörténész a csehszlovákiai magyar irodalom korszako-

lásáról gondolkodott hangosan. Identitásbeli, önértékelési zavarok tükröződnek e népcsoporton és ennek szellemi bázisán belül is. 40 év posztstálinista irodalompolitikája után a szlovákiai magyar irodalomtörténetírás is revízióra szorul. Újból el kell helyezni az egyetemes - és az odaíti magyar irodalomtörténetben olyan életműveket, mint Szvatkó **Pálé**, **András Károlyé**, **Sinkó Ferencé**. Ezt pedig az előadó szerint a hármas kötődésű önazonosságtudat révén lehet és kell megtenni.

A Csehszlovákiához, a magyar nyelvhez és az önmagához, a csehszlovákiai magyar irodalomhoz tartozás dimenziói jelenthetik a megfelelő kiindulópontot az átértékeléshez.

Käfer István A szlovák könyv útja Magyarországon címmel elmondott, magával ragadó előadásának egy mondatban megfogalmazható mondanivalója: a magyar történelmi nemzeti tudat és a szlovák nemzeti önismeret, a hazai szlovákság hagyományainak, történelmi múltjának megismerése egymástól nemcsak hogy nem függetlenek, de egyik nép számára sem lehet külföld a másik kultúra. Ne kezeljük idegen kulturális értéként a szlovák könyvet, hanem ennek értékeit, javait közvetítsük és építsük be a magyar köztudatba! Hiszen **Käfer István** saját kutatásai alapján állítja: a felföldi, "felvidéki" nemes udvarházak rengeteg feltárára váró szlovák nyelvű dokumentumai akként részei a szlovák történelemnek, hogy egyúttal a korabeli Magyarország képét gazdagítják. Ha európaiak akarunk lenni, nem szabad hazudnunk e kérdésekben. Az 1918 előtti "hazai" szlovákság tudomány-művelődés és irodalomtörténetének is része **Rimay János** vagy **Bél Mátyás** szellemi hagyatékát. Szűnjenek meg a napi politikai aktualitások és az egymást nem becsülő kizárólagosságok!

A délután hátralévő részében a szlovákiai Rákóczi Szövetség képviselői, elsősorban Czenhe Miklós és Símén András, továbbá néhány párkányi diák szolt a népi diplomáciát felelevenítő tevékenységükről, kezdeményezéseikről. Az Esztergom-Párkány közötti Mária-Valéria híd újjáépítéséért és a szellemi kapcsolatok építéséért végzett erőfeszítéseik a sokat emlegetett "híd szerep" építőkövei is egyben.

A Komárom megyei Könyvtári Napok záró eseményére a német nemzetiségű Tarjánban, a községi tanács épületében gyűltek össze az érdeklődők, akik elsőként **Schneider Ágnes**, a Magyarországi Németek Demokratikus Szövetségének titkárát hallgathatták meg. A magyarországi németek helyzetét értékelve röviden áttekintette az elmúlt 40-50 év

történetét, érzékeltetve azokat az ellentmondásokat és nehézségeket, melyek elsősorban a magyarországi németeket sújtották.

Felsorolta azokat a tényeket, amelyek a német (de mondhatjuk, bármely Magyarországon élő) nemzetiség elégedetlenségének legfőbb okai az elmúlt (és sajnos a jelenlegi) nemzetiségi politikával szemben is. Többek között tragikus-nak mondta az anyanyelvi oktatás, a nemzetiségi sajtó, rádió és TV-adás, a nemzetiségi könyvkiadás helyzetét.

Időben távolabbról, a betelepülések kezdetétől próbált rövid összefoglalót adni **dr. Alt Gyula**, a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségének titkára, a szlovák nemzetiségek életéről - érzékeltetve anyanyelvük, kultúrájuk, hagyományaik ápolásához való ragaszkodásukat. Az ő előadásából is az derült ki, hogy mekkora felelősség terheli a mindenkori politikai vezetést abból a szempontból, hogy mennyire átgondolt nemzetiségi politikát kíván, illetve tud folytatni, hiszen bebizonyosodott már, mekkora károkat, emberi és erkölcsi veszteséget jelenthet akár a nacionalizmusba átcsapó, akár a nemzetiségekről tudomást nem vevő politikai szemlélet.

A két előadást jól egészítette ki Fatuska János muzeológusnak a több nemzetiségű Komárom megye kialakulásáról, a nemzetiségi kultúra történelmi és néprajzi vonatkozásainak kutatásairól szóló, és Danis Józsefnek a Komárom megye területén élő szlovák nemzetiségek helyzetéről tartott korreferátuma.

A program befejezéseként a jelenlévők megtekinthették a tarjáni iskolában az iskolatörténeti kiállítást, megnézhatték a tarjáni tájházat. Jóleső érzéssel töltött el mindenkit a tarjáni Mini Sramli és a gyermek színjátszócsoporthoz tartozó előadása, hiszen ők képviselik azt a gyermekeket, akik a nemzetiségi hagyományok ápolói és átadói lehetnek, ebben az új társadalmi-politikai helyzetben, amely elsőként kínál igazi lehetőséget a kisebbségek jelenének s jövőjének.

*"Néha úgy elfogytunk, magunk sem találtuk magunkat.
Néha a magyar is idegen volt,
néha az idegenből lett a legjobb magyar."*

/Babits Mihály/

Schmidt József

ifj. Horváth Géza

Búzer Károlyné

Egyesületi hírek

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete Komárom-Esztergom Megyei Szervezete október 8-án a XIX. Könyvtári Napok keretében - tartotta meg tisztújító közgyűlését, amelyen beszámoló hangzott el az elmúlt négy esztendő munkájáról. A teljes létszámban jelenlévő tagság - a választási bizottság lelkiismeretes munkája alapján az alábbiakban bemutatandó könyvtárosoknak szavazott bizalmat a következő ciklusra:

Az elnök: Horváth Veronika 23 éve dolgozik, ebből mindössze öt esztendő volt az, amit nem könyvtárban töltött. Ácson a gyermekkönyvtárban, a MÁV-nál másodállásban könyvtároskodott, majd az SZMT Központi Könyvtárába került feldolgozó

és módszertanosként. 1983-tól a komáromi Jókai Mór Városi Könyvtár munkatársa, 1987-ig az iskolai könyvtárak szaktájékoztatója. Hegedűs Béla nyugdíjazása után a városi könyvtár igazgatójának nevezték ki. Az MKE-nek 1979 óta tagja.

A titkár: Rátvai Miklósné /sz. Németh Erzsébet/ 1945-ben született Bánhidán. Tanulmányait Tatabányán végezte, 1964-ben érettségizett az Árpád Gimnáziumban. Könyvtárosi pályafutását a Volán Vállalat /akkor: 18. sz. AKÖV/ műszaki könyvtárban kezdte, majd az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központban szerzett középfokú könyvtárosi képesítést. 1968. január 1-től a Tatabányai Városi Könyvtár munkatársa lett, az igazgató, Vasas Margit mellett - az 1965-ben alakult intézmény első főfoglalkozási munkatársaként. 1972-ben elvégezte a KMK által szervezett gyermekkönyvtárosi tanfolyamot. 1975-től a városkörnyéki községek módszertanosa lett 1982-ben a Szombathelyi Tanárképző Főiskolán felsőfokú könyvtárosi szakképzettséget szerzett, majd ugyanezen esztendőben lett a városi könyvtár igazgatóhelyettese, 1990. augusztusától megbízott igazgatója. Két gyermekédesanyja, férje a Komárom

Horváth Géza 1958-ban született Tatán. Iskoláit részben szülővárosában, részben Tatabányán végezte. 1977-ben érettségizett a Tatai Eötvös József Gimnáziumban. 1978-1983 között az ELTE Bölcsészettudományi Karán történelem-könyvtár szakos diplomát szerzett. 1983. augusztus 15-től a József Attila Megyei és Városi Könyvtár munkatársa társadalomtudományi szaktájékoztatói munkakörben. Szakcikkei folyamatosan jelennek meg az Itthon című városi közéleti hetilap szerkesztőségének tagja.

Pappné Németh Erika 1953-ban született Budapesten. Tanulmányait is ott végezte. 1972-ben érettségizett a Berzsényi Dániel Gimnázium spec. matematika tagozatán; 1972-1976 között a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán műszaki tanári szakon kapott diplomát, 1977-ben a vegyész üzem-mérnöki képesítést is megszerezte. 1976-1978-ban a CHINOIN Rt-ben dolgozott.

Az 1978-ban Papp Sándorral kötött házassága révén került Tatabányára, ahol rövid ideig a Mikrolin Ipari Szövetkezetben dolgozott, majd 1979 áprilisától a József Attila Megyei Könyvtár műszaki és természettudományi szaktájékoztatója. 1990. januárjától a tájékoztató és a bibliográfiai csoport és az ezzel összevont gyermekkönyvtári csoport vezetője. Három gyermeke van.

Sándor Lászlóné /sz. Tóth Gyöngyi/1953-ban született. Tanulmányait Kiskunhalason és Nyíregyházán végezte, 1971-ben érettségizett a Krúdy Gyula Gimnáziumban. 1974-ben a Debreceni Tanítóképző Intézet népművelés-könyvtár szakán szerzett diplomát. Könyvtárosi pályafutását Nyíregyházán, a Szakszervezetek Megyei Tanácsa Központi Könyvtárában kezdte, módszertani könyvtárosként. Ezt a munkakört - kisebb megszakításokkal /GYES/ 13 esztendőig töltötte be. 1987 óta a Tatai Móricz Zsigmond Városi Könyvtár Gyermekkönyvtárának a munkatársa. Két gyermek édesanyja, férje hivatásos katona.

Az MKE Országos Tanácsának a tagja: Herczigné Mlakár Erzsébet Tatabányán született 1949-ben. Az Árpád Gimnáziumban érettségizett 1968-ban, majd a Szombathelyi Tanítóképző Főiskola népművelés-könyvtár szakán szerzett diplomát 1971-ben. Ez év július 1-jén került a megyei könyvtárba, ahol előbb a feldolgozó csoportban, majd a gyermekkönyvtárban dolgozott. 1976-ban elvégezte a Pécsi Tanárképző Főiskola pedagógia szakát, 1977-től e szakterület referense lett. 1983-ban nevezték ki a bibliográfiai és tájékoztató csoport vezetőjének. 1984-ben az ELTE BTK könyvtár kiegészítő szakán felsőfokú képesítést szerzett. 1989 májusától az intézmény főmunkatársa és olvasószolgálati osztályának a vezetője. Összeállította és szerkesztette a pedagógiai irodalom bibliográfiáját, a megye iskolai könyvtárainak a történetével foglalkozik.

A MKE Komárom-Esztergom Megyei Szervezetének hírei

Kedves Tagtársaink, Kollégák!

Az 1990. október 8.-i taggyűlés óta vezetőségünk az alábbiakat végezte:

- átvettük elődcinktől az adminisztrációt
- a regisztrálást befejeztük. Itt kívánom elmondani, hogy akik nem regisztrálták magukat egyik szekcióban sem, azokat a megyei szervezetben vettük jegyzékbe.
- betétkönyvet nyitottunk a szervezet vagyonának. Ez az összeg 14.488,-Ft.
- részt vettünk a Magyar Népművelők Egyesületének Komárom-Esztergom Megyei Szervezetének egyesületi napján.

A munkát a vezetőség a következőképpen osztotta fel:

titkán *Rátvai Miklósné* Tatabánya, Városi Könyvtár

gazdasági ügyek: *Pappné Németh Erika* és *ifj. Horváth Géza* József Attila Megyei Könyvtár egyéb

feladatokat: *Sándor Lászlóné* Tata, Móricz Zsigmond Városi Könyvtár Javaslatokat kérünk a jövő évi programokhoz.

Baráti üdvözzel:

Horváth Veronika

elnök

ÁLTALANOS ISKOLAI KÖNYVTÁRAINK TERÜLETI STATISZTIKAI ADATAI AZ 1989/90. TANÉVBEN /Az 1990. x. I-jei állapot/
 KÖMÁROM-ESZTERGOM MEGYE ÖSSZESENNT ADATAI

Sor szám	Az iskolák				A könyvtár				A könyvtár állománya	Ebből könyv	Gyűjtés				V i s z o n y s z á m o k					
	neve	száma	Tanulóinak száma	tan. csop. szám	csak iskolai	összevont	nincs	könyvtári egység			Ebből könyv	F1-ben	Olvasó tervek száma	Kölcsönözött kötetek száma	Eltöltöttség kötet/ tan-16	Olvasó arány % 10:1	Olvasói életföltöltés 10:14	Olvasói érdeklődés 15:14	Ismeretesi kvóta FI 13:1	Ismeretesi háttér FI/ FI/ 13:11
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Városok:																				
1	Dorog	4	1641	72	3	1	-	25725	24546	1743	1357	151129	1002	8387	13,1	61,0	21,4	8,3	92,10	86,70
2	Esztergom	6	2253	114	5	1	-	39682	39347	1724	1564	154053	2441	10811	13,8	75,0	18,4	5,0	54,00	89,50
3	Kisbér	2	990	41	2	-	-	13203	13032	554	554	98297	404	6920	13,2	40,8	32,3	17,0	100,00	172,50
4	Kömárom	5	2368	96	4	1	-	29758	27013	1442	1092	179313	1615	10252	14,4	68,2	16,7	6,7	75,70	123,80
5	Oroszlány	4	2463	100	4	-	-	33246	33231	1211	1168	124621	938	6256	13,5	38,0	35,4	6,6	50,60	103,00
6	Nyergesújfalú	2	1129	46	2	-	-	13800	12223	486	363	32863	424	8932	10,2	37,5	28,8	24,0	29,10	67,60
7	Tata	5	3092	112	5	-	-	37137	35194	2826	2404	351007	1915	10347	10,7	61,9	17,3	10,6	115,40	126,30
8	Tatabánya	16	8793	362	16	-	-	77202	76953	6096	5912	491163	3228	49667	8,7	43,6	20,0	12,9	55,80	80,60
Összesen:		44	23329	943	41	3	-	348523	356509	16085	14411	1585106	12277	122172	11,0	52,6	20,9	10,0	68,10	98,20
Községek:																				
1	Dorog községe	13	2143	122	9	2	2	46445	43521	1950	1832	149004	1187	8069	20,3	55,4	36,7	6,8	69,50	76,40
2	Esztergom községe	9	1764	93	8	1	-	45478	38268	1664	1343	163455	1072	7245	22,0	64,0	36,0	6,7	92,60	98,40
3	Kisbér községe	7	903	47	4	1	2	30218	29468	1052	1023	78486	599	11341	32,6	66,3	49,1	16,8	86,90	74,60
4	Kömárom községe	8	2871	126	8	-	-	38189	32930	2436	1576	125310	1877	10993	14,4	65,4	17,5	5,8	64,50	76,00
5	Oroszlány községe	5	917	44	5	-	-	10632	9704	676	627	67041	556	2642	10,6	60,6	17,4	4,7	73,00	99,10
6	Nyergesújfalú községe	4	219	50	3	1	-	10755	9496	416	230	36422	503	1840	14,6	64,4	18,8	3,6	44,50	87,60
7	Tata községe	8	1469	69	6	2	-	54730	47890	2052	1953	184727	1025	8761	32,6	69,7	46,7	8,5	125,20	90,00
8	Tatabánya községe	8	1754	80	8	-	-	19253	19273	1383	1368	100621	1405	7794	11,3	63,0	17,9	7,0	57,40	72,80
Összesen:		62	12640	631	51	7	4	257270	231700	11626	10008	965102	7930	58655	18,3	62,7	29,2	7,4	76,30	83,00
Városok és község összesen:																				
Városok és község összesen:		106	35969	1574	92	10	4	605793	482209	27741	24419	2578327	20207	180817	13,5	56,2	24,2	8,9	71,70	93,00

Néhány adat megyénk gimnáziumi könyvtáiról

Az adatok részint személyes gyűjtés eredményei, részint a megyére leadott statisztikákból származnak.

Iskolák	Árpád, Tatabá- nya	Bárdos, Tatabá- nya	Dobó, Eszter- gom	Eötvös, Tata	Jókai, Komá- rom		Lengyel J., Orosz- lány	Táncsics, Kisbér
A könyvtár alapterülete m ²	45	154	357	73	74,5	–	71	72
Nyitvatartás óra/hét	25,5	40	40	26	e	8	6	2
Könyvtáros képzettsége	felsőfo- kú	felsőfo- kú	felsőfo- kú tanár	felsőfo- kú	közép- fokú	tanár	felsőfo- kú	tanár
Könyvtáros heti munkaideje	25,5	42	42 + 21	42	10	–	9	*
Folyóiratok száma	42	2B	62	70	34	45	59	23
Tanulók száma	461	492	576	586	41B	306	255	253
Tanulócsoporthoz	16	16	19	17	16	12	10	9
A könyvtár állománya (kötet)	14.680	5.687	21.390	18.193	11.976	6.425	10.121	*
Ebből könyv	14.610	5.407	18.110	18.193	11.976	6.425	8.049	X
Gyarapodás könyvtári egységekben 1989/90	155	5B7	2.8B7	2.006	280	40	1.076	*
Ebből könyv	155	417	2.687	2.006	280	40	853	*
Gyarapodás Ft-ban	26.900	80.983	60.000	169.667	26.532	6.500	133.606	*
Olvasó tanulók száma	461	186	502	321	155	132	196	*
Kölcsönzött kötetek száma	1.183	1.142	4.518	962	643	225	1.043	*
Ellátottság: kötet/tanuló	31,70	11,00	31,44	31,00	28,65	21,00	31,50	*
Olvasó arány H olvasók/tanulók száma	1,00	0,37	0,87	0,54	0,37	0,43	0,76	X
Egy tanuló által kölcsönzött kötet	2,56	6,13	9,00	3,00	4,14	1,70	5,32	*
Beszerzési kvóta Ft/tanuló	58,35	164,60	104,00	289,50	63,50	21,24	524,00	*
Beszerzési átlagár Ft/kötet	173,50	138,00	21,00	84,60	94,70	162,50	124,20	.*

A kisbéri Táncsics Gimnázium adatai azért hiányoznak, mert 1989-ben - minden közbenjárásunk ellenére - az akkori igazgató megszüntette, illetve a városi könyvtárral egyesítette az iskolai könyvtárat. Ennek az állapotnak a megszüntetése folyamatban van, az állomány egy része már visszakerült. A könyvtáros nem munkaidőkezdésében, hanem tiszteletdíjában részesül.

A dorogi Kelen Jolán Gimnáziumnak nincs önálló könyvtárhelyisége, a könyvek egy tanteremben vannak s a könyvtáros társadalmi munkában dolgozik.

Esztergomban egy főállású és egy félállású könyvtáros van.

Végül is milyen következtetések vonhatók le az adatokból? /Ha a megadott számok pontosak - bizonyos "kerékítést" gyanítok pl. abban, hogy az Árpád Gimnázium minden tanulója megfordult a könyvtárban./ Szinte szélsőségesek az eltérések" a 0 m²-es könyvtártól a 357 m²-ig, a másfél könyvtárostól a társadalmi munkásig stb. Mindenesetre jelentős előrelépés tapasztalható a könyvtárosok szakképzettségében.

Érdekes, hogy a könyvtárak zöme igencsak "hagyományos". Azaz kizárólag könyveket tárolnak. A többségük - hely és egyéb gondok miatt - a folyóiratokkal sem foglalkozik, egyéb információhordozók - hangzó- és AV-eszközök - pedig csak elvétve kerülnek a könyvtár állományába.

Minden bizonnyal magyarázatot igényelne, miért olyan nagy a beszerzési keretek közötti különbség; a szélső értékek 6500 Ft és 169667 Ft. Tény, hogy minden lehetőséget meg kell ragadni /a Lengyel József Gimnázium kiemelkedő adatai mögött pl elnyert pályázatok vannak/.

A további "csemegézéseket" mellőzve ajánlom az adatokat a könyvtárosok, az igazgatók és az önkormányzatok illetékesei ügyeimbe. Úgy vélem, hogy mindenki talál közöttük olyant, amelyből tanulságot kell levonnia, és így cselekvésre is ösztönöz Mert pl. nem pénz kérdése csupán, hogy az. egyik iskolában 1,7 kölcsönzött könyv esik egy tanulóra, a másikban 9. S saját korábbi tapasztalataimból is tudom, hogy ugyanazon iskola egyes osztályai között is igen nagyok a különbségek

/Szándékaink szerint lapunk következő számában a szakközépiskolák hasonló adatait közöljük./

Schmidt József

KÖNYVTÁRAINK ÉLETÉBŐL

Tatabánya

A VÁROSI KÖNYVTÁR több író-olvasó találkozót szervezett gyermek olvasóinak. November 26-án Janikovszky Éva volt a Széchenyi és a Dózsa iskola vendége. Zsoldos Péter november 30-án a kertvárosi iskolák és a Kodály iskola felső tagozatos tanulóival találkozott A kertvárosi és a IV-es iskola alsó tagozatos diákjai Horgas Bélával beszélgethettek december 5-én. A rendezvények többszáz gyerekeknek jelentettek maradandó élményt.

Dorog

230000 Ft-ot kaptak felújításra, melyből elkezdték a volt rendőrségi épületben az átalakítást. Egy kutatószoba, egy klubhelyiség és egy munkaszoba kialakítását tervezik. Folyamatban van a helytörténeti gyűjtemény elhelyezésére szolgáló helyiség kialakítása, befejezése még ebben az évben. A berendezést az önkormányzat biztosítja.

EGÉSZSÉGÜNKÉRT klubot szerveztek, melynek eddig két programja volt. Októberben egy reflexológus tartott előadást, novemberben pedig Fekete István agrármérnök az egészséges táplálkozásról beszélt.

Oroszlány

A könyvtár ZENEBARÁT KLUBJA 1990. december 11-én Lukin László zenetanárt látja vendégül karácsonyi hanglemezek bemutatójára.

Esztergom

Amióta a Megyei Könyvtár kötetzeti szolgáltatása jelentősen drágulni kezdett, Esztergomban is az olcsóbb magán-konkurenciához szegődtek el megrendeléseikkel. Kisiparosuk jelenleg folyóiratonként 170,-, könyvenként 120,-Ft-os átlagárral számláz. Ha a Megyei Könyvtár képes a versenyre, "ígérjen alá" - és újra "ott a helyünk!"

Megyei Könyvtár

November 8-9-én rendezte meg az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottsága a Dunántúl településtörténetének IX. konferenciáját - Város - Mezőváros - Városiasodás témakörben. A művelődéstörténeti szekcióban könyvtárunk főmunkatársa, T. Sáray Szabó Éva tartott előadást A XVIII. századvégi Komárom. A Komáromi Tudós Társaság és a Weber-nyomda 1789-1792. címmel.

Tíz éve alakult meg Esztergomban a Balassa Bálint Társaság. December 10-én megtartott jubileumi közgyűlésükön T. Sáray Szabó Éva A társasági évkönyvek/Annales Strigonienses/ szerepe a várostörténeti kutatásokban címmel tartott előadást.

A PERC

...Ani, Németh Ani...nagyon hiányzol...hirtelen távozásoddal űrt hagytál lelkünkben... Te, aki a "hírös város" Kecskemét szülőteként Tatabányára kerülve, tanúja voltál egy város születésének - közgazdasági érettségivel zsebedben - olyan munkahelyeken dolgoztál, ahol nem csupán a várost, hanem az embereket is megismerted, megszeretted. A Cement- és Mészművek, majd a Kristály Vendéglátó Vállalat után kerültél-1975 februárjában -hosszánk, a megyei könyvtárba. Emlékszem, közvetlenséged, kedvességed, jó humorod révén könnyen megtaláltad a helyedet megszerettünk őszinteségedért, nyíltságodért. Együtt örültünk Veled, amikor 1981-ben elvégezted a könyvtárkezelői tanfolyamot, amikor pontos, megbízható munkád elismeréseként -1983 augusztusában - megkaptad a miniszteri dicséretet. Te is tudtál őszintén örülni mások eredményeinek.

Nem csupán a nyilvántartó csoportban végeztél pontos, megbízható munkát, az olvasókkal is szerettél foglalkozni, hiszen közvetlen, udvarias, példás magatartásodért ők is megszerettek. Istenem, de régnak is tűnik már, amikor hosszú évekig együtt voltunk ügyeletesek...! Emlékszel, milyen sokat nevettünk? ...Mennyit beszélgettünk, problémáztunk, hiszen gyerekeink egyidősek voltak... Együtt terveztünk -akkor még olyan távolinak vélve a közelit - nyugdíjas éveinket, hiszen a könyvtárból a 90-es évek első felében - nagyjából azonos korosztályúak lévén - sokan megyünk majd el... Nem vártál meg bennünket... Egyetlen, szeretett fiad, Pisti - két év előtti hirtelen halála után nem tudtad megtalálni régi önmagadat... pedig akartad ...nagyon akartad...nem sikerült... a férjed, a családod és a kollegák segítsége, biztatása ellenére sem... Úgy érezted, - október 10-én -hogy "minden egész eltörött." Úgy érezted: "Csönd van. Nem mozdul senki sem. /Levél megáll, a füst megül rétegesen. / Tegnap? Holnap? Mire való? / Ez az a perc. Megállítom a mutatót."

NÉMETH ISTVÁNNÉ BORDÁCS ANNA /1939-1990/ nyugodjál békében!

Munkatársaid nevében

T. Sáray Szabó Éva

Szakszervezet

Az idei év változást hozott a szakszervezet életében is. Az 1989-ben megalakult KKDSZ-nek a megyében egy könyvtáros alapszervezete működött. 1990-ben közös elhatározással úgy döntöttünk, hogy minden munkahelyen egy-egy önálló alapszervezetet hozunk létre. Így a helyi érdekeket sokkal jobban tudjuk érvényesíteni, a tagokkal való kapcsolattartás is közvetlenebb.

A nyár folyamán és ősszel sorra alakultak az új alapszervezetek, megválasztottuk a tisztségviselőket, szétszítottuk a megyei alapszervezet vagyont, megkezdtük önálló életünket.

Eközben megválasztottuk a megyei KKDSZ érdekegyeztető tanácsába a könyvtárosok képviselőjének dr. Bárdos Istvánné esztergomi könyvtárost

A népművelők, levéltárosok, muzeológusok és könyvtárosok képviselőiből álló tanács úgy döntött, hogy alakuljon a KKDSZ-nek egy megyei irodája, s legyen az iroda vezetője Szerencse Ferencné.

A KKDSZ megyei irodája Tatán a Magyary Zoltán Művelődési Házban lesz, s tudatni fogja minden alapszervezettel nyitvatartási idejét, működési rendjét

Feladata elsősorban az adminisztrációs ügyek intézése, a kapcsolattartás segítése egymással és az országos központtal.

Reméljük, a megújult felépítésű szakszervezet sokkal rugalmasabban, hatékonyabban tudja végezni munkáját.

Petényi Erzsébet

KILÁTÁSAINK, '91

Megkérdeztük a polgármestert

A dorogi polgármester korábban a helyi Környezetvédelmi Egyesület elnöke volt, s mivel az egyesület a könyvtárban működik, gyakran megfordult az intézményben, jól ismerte a munkát és a gondokat is. Kedvenc mondásává vált: "A könyvtár egy jó hely!"

Ebben bízva megkérdezték, milyen elképzelései vannak a könyvtárral kapcsolatban. Fontosnak és kötelezőnek tartja a könyvtár tárműködtetését, bár pénz nem nagyon lesz jövőre. Fokozatosan, évről évre lehet csak a bővítést megoldani. A polgármester a legfontosabb feladatnak a gyermekkönyvtár átköltöztetését tartja a volt rendőrségi épületbe, valamint a távfűtés bevezetését.

Bízunk benne, hogy a tervek fokozatosan tényleg valóra válnak.

KOMÁROMBAN a képviselőtestület 1990. december 4-én tárgyalta a Polgármesteri Hivatalhoz tartozó intézmények helyzetét és ellátottságát. Konkrét döntés nem született a könyvtárra vonatkozóan. Annyi elhangzott a művelődési osztály vezetője részéről, hogy mivel a Csokonai Művelődési Központnak jelenleg nincs igazgatója, és ez a jövőben megoldásra vár, ha a költségvetés szűk volta indokoltá teszi, elképzelhető a két intézmény összevonása.

GYORSKIVONAT legutóbbi "továbbképzésünkről"

/Tata, 1990. dec. 5,13-16 óra közöli - ködös idő/

Amely azzal volt több szokványos továbbképzésnél, hogy eszmecsere volt. Nem utolsósorban azért, mert elindítására Szenté Ferenc vállalkozott, megjegyezve, hogy a helyzet minden vonatkozásban tragikus, először a gyűjtemények, a gyűjteményszervezés helyzetéről beszélt. Ez - bár különösen tragikus - korántsem rendkívüli: az átmenet idejének törvényszerűségeit tükrözi, a valódi piac - ezen belül a kulturális piac - kialakulatlanságát. 4-5 évig is eltarthat, míg az állami pártolást részben vagy egészen elvesztő igazi értékek ezen a piacon megtalálják helyüket: fizetőképes "civil" mecenatúrájukat és keresletüket, illetve megfizethető árukat. Addig? Széles versenypályán, sok érdek között kell a könyvtáraknak alkut folytatni, tehát a minél szélesebb kapcsolatrendszerrel bíró intézményeknek jobbak az esélyei. Azzal a "történelmi" felelősséggel kell a lehető legtöbb szövetségest megtalálni, egybefogni, hogy a gyűjteményből pénzszerű okán kimaradó könyvek, dokumentumok jórésze később pótolhatatlan. /Az idei karácsonyi könyvpiacra egy könyv átlagára 240 Ft körül van./

Másodjára a használók felől vizsgálta helyzetünket Szenté Ferenc. Az érdeklődés megnőtt, de ez reálisan csak a nagyobb települések, főként a városok közkönyvtáraiban igazolható. A vidéki, a "falusi" Magyarország e téren is szomorúan leszakadt, lepusztult. Legsürgetőbb feladatunk: vissza kell foglalnunk ezt a falusi Magyarországot! Az iskolák - úgy is, mint közösségi központok - visszaállításával kell kezdenünk. Egy valóságos - második - klebersbergi programot kellene megtervezni és megvalósítani. Ez legalább másfél évtizednyi időt igényelne.

Legtöbb és legbiztosabb - bár "csak" erkölcsi - fedezetünk a könyvtárak, könyvtárosok hosszú tapasztalat során gyűjtött "tőkéje": nem ma, nem is tegnap tanulták és gyakorolták - a helyi lehetőségek ügyes tágításával - a kultúrák közvetítés demokratizmusát. Erre jogos önérzettel támaszkodhatunk jövőendő "alku"-helyzeteinkben is.

A használók jövőjére nézve, az a legnehezebb, hogy a holnapok olvasója a ma iskolájában és családjában nevelődik. Felelősségünk tehát egyetemes az alapokig lehető /az egyetlen igazi/ "rendszer váltással" kapcsolatban.

Ami pedig - harmadik tényezőként - a könyvtárost illeti, feladatai és személyiség-követelményei minden bizonnyal az informatikai és a kommunikációs szakma irányában fognak gazdagodni, szükség szerint a hagyományos ismeretek rovására.

A KMK új - középszintű - 960 órás könyvtári "asszisztens" képző kurzusának is ez a gerince. A jövő a minél inkább, minél korszerűbben informatív és kommunikatív könyvtárosokat - általuk: könyvtárakat - fogja hitelesíteni.

A méltóságos emberi felállásnak - felemelkedésnek - alapfeltétele az alázatos újrakezdés.

A beszélgetés ezután, a kollégák kérdései nyomán szükségszerűen gyakorlatibb irányba fordult: az 1991 -es kilátások felé. Állam és önkormányzatok vajon mennyire fogják - tudják, akarják - támogatni majd legalább a mai működőképesség megőrzését? És hogyan, mennyire leszünk képesek - településünk "civil" társadalmával együtt - önkormányzó erővé szerveződni, amely a testületi és hivatali önkormányzatokat befolyásolni tudja?

Erről azonban majd legközelebb, tavaszi számunkban. Kevésbé ködös időben?... Talán...

Nagyfalusi Tibor

Magunkról

Örömmel olvastuk a Könyvtáros 10. számában, hogy felfigyeltek ránk. Talán tényleg elbúcsúztathattuk volna elődünket, a KOMÁROM MEGYEI KÖNYVTÁROS-t, igazából azonban nem akarunk búcsúzni. Szándékunk ugyanis, hogy a kéthavonta megjelenő újság mellett anyagi lehetőségeinktől függően - feltehetőleg kétévenként - megjelentetünk egy évkönyvet, amelyben továbbra is helye lesz kollégáink elméletibb, hosszabb lélegzetű írásainak. /Nem emlékszünk, hogy a Könyvtáros annyira nyalogatta volna az ujjait korábbi kritikáiban/.

Felhívjuk a kollégák figyelmét, hogy írásaikat a Könyvtáros szívesen fogadja.

Egyébként ami olvasatunk lapunk címére: TÉKA-TÉMA, de nekünk is többek között azért tetszik a cím, mert sokféleképpen lehet értelmezni.

A szerkesztőség

*Kellemes karácsonyi ünnepeket és sikeres új esztendőt
kívánunk.
minden kollégánknak.
és minden kedves olvasónknak.*

**Kiadja: a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya. Főszerkesztő: Nagyfalusi Tibor
Szerkesztők: Tapolcainé dr. Sárany Szabó Éva és Schmidt József. Tb.MK. 56/90.**